

Pradinio ugdymo programos aprašas: ką turėtume nuveikti, kad dokumento nuostatos taptų realybe, o pradinukų pasiekimai gerėtų?

Egidija Nausėdienė,
ŠMM Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyrius

2014 08 28

Numatomos šios aktualios bendrojo ugdymo kokybės tobulinimo kryptys

- Pasiekti, kad bendrasis ugdymas būtų grindžiamas **mokinio ir mokytojo dialogine sąveika**;
- Kartu su mokiniiais **kurti jiems aktualų ir prasmingą**, į realių problemų sprendimą įtraukiantį ugdymo turinį;
- **Didinti ugdymosi veiksmingumą**, kurti sąlygas personalizuotam, autentiškam, savivaldžiam mokinių mokymuisi;
- **Siekiant teorinio ir praktinio mokymosi giluminio ryšio**, ugdymąsi grįsti realiu situacijų tyrinėjimu...;
- Ugdymo procese **prioritetinį dėmesį skirti ugdymusi palaikančiam**, savalaikį grįžtamąjį ryšį ir pagalbą mokiniui teikiančiam **formuojamajam vertinimui**.
- Bendrojo ugdymo programų įgyvendinimą grįsti **darnaus veikimo kartu**, tarpusavio pasitikėjimo ir bendradarbiavimo kultūra.

Mokinių ugdymosi rezultatai

- Ugdymo programų integralūs ugdymosi rezultatai santykinai sujungiami į šias kompetencijas:
 - Asmeninė
 - Mokėjimo mokytis
 - Komunikavimo
 - Pažinimo
 - Socialinė- pilietinė
 - Kultūrinė
- Iniciatyvumo ir kūrybiškumo

Ugdymo turinys

- Pradinio ugdymo programos turinyje **bendrųjų kompetencijų pradmenų ugdymuisi tenka didesnis svoris nei dalykinių.**
- Kiekviena ugdymosi sritis skirta visų bendrųjų ir visų ar kelių dalykinių kompetencijų integraliems pradmenims plėtoti.

Ugdymo sritys

Dorinis ugdymas
Kalbinis ugdymas
Matematinis ugdymas
Socialinis ir gamtamokslinis
Meninis ir technologinis
Sveikatos saugojimo ir stiprinimo

Kompetencijos

Asmeninė
Mokėjimo mokytis
Komunikavimo
Pažinimo
Socialinė- pilietinė
Kultūrinė
Iniciatyvumo ir kūrybiškumo

Ugdymo proceso bruožai

- Interaktyvus, **grindžiamas dialogo kultūra.**
- Integralus, **sukuriantis bendrą pasaulio vaizdą**, požiūrių bei vertybių visumą.
- **Personalizuotas.**
- **Kontekstualus.**
- Grindžiamas mokinio supratimu ir parama jam.

Mokykloje užtikrinama lanksti laiko vadyba, leidžianti skirtingoms formomis, būdais, skirtingu tempu siekti ugdymo tikslų ir rezultatų.

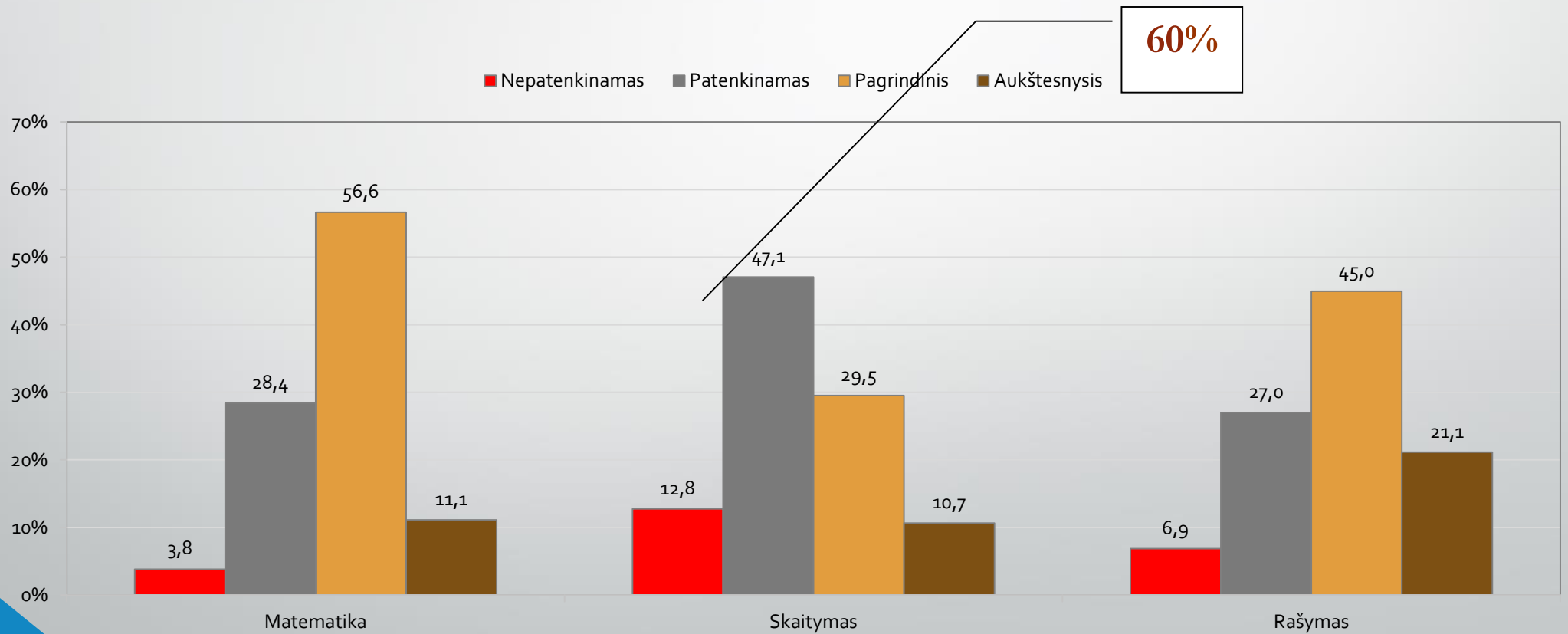
Mokytojų santykiai su mokiniais grindžiami ugdančiąja sąveika,
mokytojai atlieka žinojimo ekspertų vaidmenį ir skatina mokinius prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi.

Mokytojai kartu su savo mokiniais numato ugdymosi tikslus, planuoja mokymąsi, vertina reflektuoja mokymosi procesą, pažangą ir pasiekimus.

Esama situacija

Nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai, 2012 m.

Žemų pasiekimų mokiniai

- Žemų pasiekimų mokinių, kurie bent vieno ugdomojo dalyko nepasiekia patenkinamo lygmens 4 klasėje, **yra apie 15 proc.**
- Skaitymo nepatenkinamą lygį pasiekusių mokinių galimybės gauti pagalbą ženkliai mažesnės nei aukštesnius pasiekimų lygius pasiekusių mokinių.
- Žemų pasiekimų mokinių tėvai dažniau kalbasi su mokytoju apie mokinio mokymąsi nei aukštesnių pasiekimų mokinių tėvai.
- Tik nedidelei daliai žemų pasiekimų mokinių nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai.

Bendrosios nacionalinio tyrimo išvados

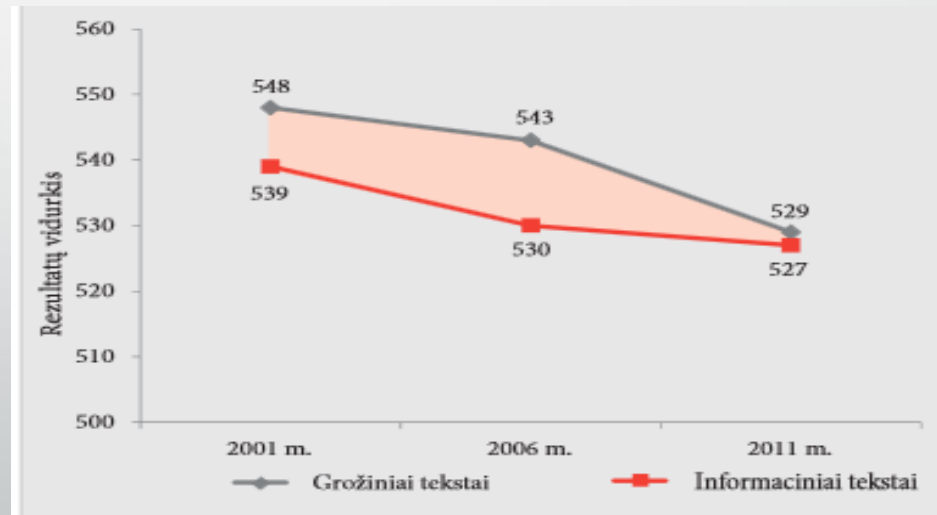
- Skirtumai tarp klasių ir mokyklų šalyje yra gana dideli. Nustatyti dideli pradinių klasių mokytojų darbo efektyvumo skirtumai.
- Didelės dalies žemų pasiekimų mokinių mokymosi sunkumai nėra tinkamai diagnozuoti ir todėl mokiniai negali gauti jiems reikalingos pagalbos.
- 4 kl. tikslinga ugdyti mokinių metakognityvinius gebėjimus, informacinius, motyvaciją ir pasitikėjimą savo jėgomis.
- Keliamą hipotezę, kad ugdymo procese trūksta mokinių pasiekimų vertinimo kokybiškų kriterijų
- Nustatytas gana stiprus ryšys tarp mokinių pasiekimų ir nepalankios fizinės aplinkos (šalta, tvanku, nesimato..)

Šaltinis: 2012 m. nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatų apžvalga

(http://nec.lt/failai/4420_NT2012_Apzvalga.pdf)

IEA PIRLS (2011 m.)

- Nuo 2001 m. skaitymo pasiekimų rodikliai krito 15 taškų.
- Statistiškai reikšmingai krito ketvirtokų grožinių tekstų skaitymo rezultatai

- **Tik 6 proc.** šalies ketvirtokų pasiekia aukščiausią skaitymo gebėjimų pasiekimų lygmenį.
- **Dinamika:** nuo 2001 m. iki 2011 m. pasiekimų rodikliai krenta visuose lygmenyse, t.y. mažėja aukščiausią, aukštą, vidutinį lygį pasiekusių mokinių.

	Aukščiausias	Aukštas	Vidutinis	Minimalus
2011	6	39	85	97
2006	5	43	86	99
2001	9	48	80	98

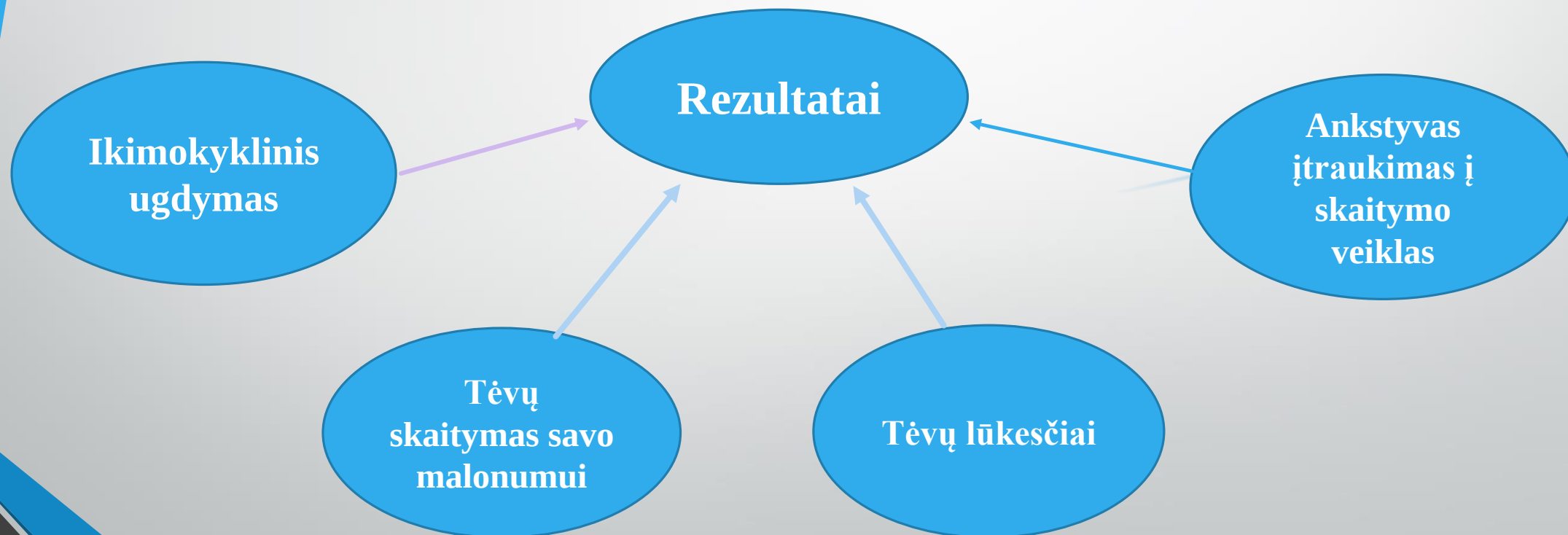
Statistiškai reikšmingai krito aukštesnių gebėjimų rezultatai

Informacijos radimas, tiesioginės išvados				Interpretavimas, integravimas, įvertinimas			
Tyrimo metai	Rezultatų vidurkis	Skirtumas tarp metų		Tyrimo metai	Rezultatų vidurkis	Skirtumas tarp metų	
		2006	2001			2006	2001
2011	530	- 5	- 13	2011	527	- 11	- 16
2006	536		- 8	2006	539		- 5
2001	543			2001	544		

Veiksniai, įtakojojantys mokymosi rezultatus (IEA PIRLS)

- **Mokyklos aplinka** (geografinė vieta, knygos mokyklos ir klasės bibliotekose, kompiuterių panaudojimas, mokyklos atmosfera, vadovavimas, disciplina ir saugumas)
- **Namų aplinka** (edukaciniai namų ištekliai, tėvų skaitymo patirtis, lūkesčiai, ankstyvosios veiklos prieš pradėdant lankyti mokyklą, ikimokyklinis ugdymas).
- **Mokytojų pasirengimas mokyti** (mokytojų išsimoklinimas ir darbo patirtis, mokytojų profesinis tobulėjimas, mokytojų darbo sąlygos, mokytojų pasitenkinimas savo profesija)
- **Mokymas klasėje** (mokinių skaitymas savo malonumui, mokinių motyvacija, pasitikėjimas savo jėgomis, mokymo priemonės)

Namų aplinkos, ikimokyklinio ugdymo įtaka mokinių skaitymo gebėjimams

Ikimokyklinis ugdymas

Šalys	3 metai ir ilgiau		Trumpiau nei 3 metai, bet ilgiau nei 1 metai		1 metus ir trumpiau		Nelankė	
	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis
Lietuva	53	539	17	530	7	524	23	507
Tarptautinis vidurkis	42	519	36	513	11	493	11	475

Mokytojų pasirengimas mokyti

- Mokytojų darbo patirtis**

	20 metų ir daugiau		Bent 10 metų, bet ne daugiau kaip 20 m.		Bent 5 metai, bet ne daugiau kaip 10 m.	
	Mokytojų dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokytojų dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokytojų dalis proc.	
Lietuva	71	527	26	534	2	-
Tarptautinis vidurkis	41	517	31	511	12	507

- **Mokytojų laikas, per du metus praleista tiksliniuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose**

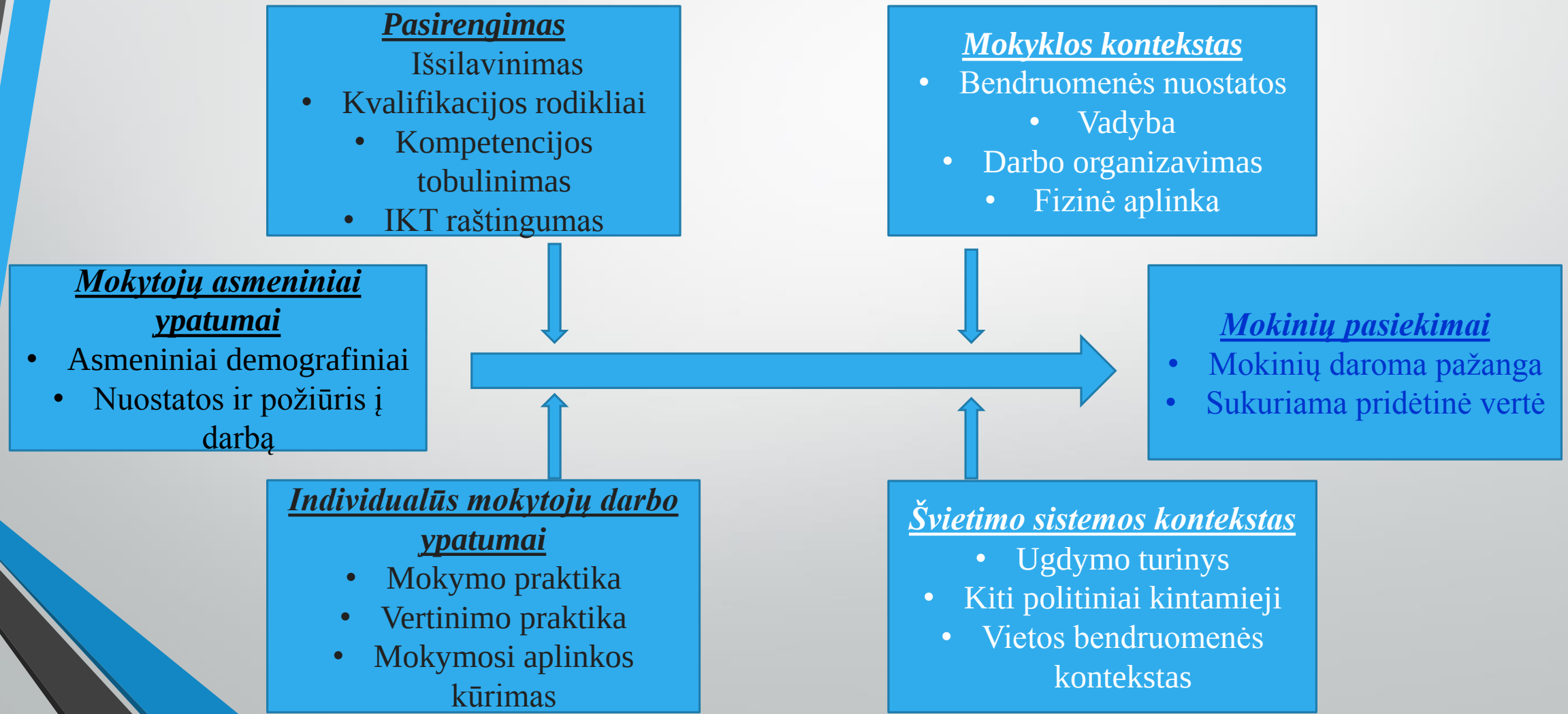
Šalis	16 val. ir daugiau		Mažiau nei 16 val.		Neskiriamą laiko	
	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis
Lietuva	14	538	68	526	18	528
Tarptautinis vidurkis	27	518	48	514	25	509

- **Mokytojų pasitenkinimas savo profesija**

Šalys	Patenkinti		Iš dalies patenkinti		Nepatenkinti	
	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis
Lietuva	56	532	41	524	3	517
Suomija	42	570	50	567	8	564
Tarptautinis vidurkis	54	516	40	509	5	511

Mokytojų ir mokyklų darbo veiksmingumą sąlygojantys veiksniai

(Nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai)

Mokymas klasėje

Užduotys grupėse

- 1. Pasirinktinai įvertinkite Apraše pateiktas pradinio ugdymo kokybės tobulinimo kryptis, ugdymo turinio, ugdymo proceso ir kt. nuostatas:**
 - kurios nuostatos ir kaip jau veikia/pasireiškia mokykloje, jūsų praktikoje?
 - kurios nuostatos kol kas yra siekiamybė? Ką ir kaip būtų galima keisti, nuveikti mokyklos, mokytojo darbe jau šiandien? (10 min.)
- 2. Kokios, jūsų nuomone, galėtų būti mokinių pasiekimų (skaitymo gebėjimų) gerinimo priemonės jūsų savivaldybėje, mokykloje?**
(10 min.)